

کل کشتی تازه در غزل های عاشقانه و عارفانه حافظ

حمید منصوری

www.ketab.ir

انتشارات خدمات فرهنگی کرمان

۱۳۹۲

| | |
|---------------------|--|
| سرشناسه | : منصورى، حميد، ۱۳۲۳ - |
| عنوان و نام پديدآور | : گل گشتى تازه در غزلهاى عاشقانه و عارفانه حافظ / حميد منصورى. |
| مشخصات نشر | : کرمان، خدمات فرهنگى کرمان، ۱۳۹۲. |
| مشخصات ظاهرى | : ۱۰۴ ص. |
| شابک | : 978-600-285-035-5 |
| وضعيت فهرست‌نويسى | : فبيا |
| يادداشت | : کتابنامه: ص. ۸۵-۸۶. |
| موضوع | : حافظ، شمس‌الدين محمد، -۷۹۲ق - نقد و تفسير |
| موضوع | : شعر فارسى - قرن ۸ق. -- تاريخ و نقد |
| رده بندي ده گانه | : ۱۳۹۲ ۸۸ / PIR ۵۴۳۵ |
| رده بندي ديگر | : ۸۱۶/۳۲ |
| شماره ثبت کتابخانه | : ۳۳۴۹۳۳۰ |

انتشارات خدمات فرهنگى کرمان

کرمان: خيابان شریعی، پلاک ۱۰، فوقانى کتابفروشى فرهنگ

تلفن: ۰۳۴۱-۲۲۲۴۲۳۱ - پورتال: ۰۳۴۱-۲۲۲۴۶۰۸

گل گشتى تازه در غزلهاى عاشقانه و عارفانه

حافظ

مؤلف: حميد منصورى (عضو كانون بازنشستگان شركت سهامى منطقه‌اى کرمان)

و يکى از بنيانگذاران انجمن انس با حافظ)

چاپ: اول ۱۳۹۲

قيمت: ۵۰۰۰ تومان

چاپ و صحافى: فرهنگ

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۸۵-۰۳۵-۵

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

| | |
|-----|---|
| ۴ | سخنی با خوانندگان |
| ۵ | مقدمه |
| ۶ | پیش‌گفتار |
| ۸ | را حافظ؟ |
| ۱۳ | مختصری درباره‌ی واژه لسان‌الغیب |
| ۱۳ | رندگی حافظ |
| ۱۶ | مختصری درباره‌ی شاخ‌نبات |
| ۱۶ | سیر و سلسله‌ی اقطاب عرفان نظری |
| ۲۲ | شخصیت و مسیر فکری |
| ۳۲ | رند و رندی |
| ۳۷ | تأثیرپذیری حافظ از شعر و اندیشه‌ی زمان قبل از خود |
| ۳۹ | شعر صوفیانه و تأثیربخشی سعدی |
| ۴۳ | مولی، سعدی و حافظ |
| ۵۱ | مقایسه اشعار شعرایی چند |
| ۵۵ | عشق از دیدگاه حافظ |
| ۵۸ | مهر چیست؟ |
| ۸۴ | رمز و راز در اشعار حافظ |
| ۸۷ | جبر در دیوان حافظ |
| ۹۰ | حیرت و سردرگمی |
| ۹۲ | پوچی‌گرایی «نیهیلیسم» در شعر حافظ |
| ۹۸ | حافظ و موسیقی |
| ۱۰۱ | منابع و مأخذ |

سخنی با خوانندگان

در بدو امر جا دارد از جناب آقای سیدرضا خضرای افضلی که در راستای ویراستاری و تصحیح کتاب گل‌گشتی در غزل‌های عاشقانه و عارفانه حافظ بزرگوارانه مرا یاری کرده‌اند و هم‌چنین از جناب آقای فتح‌الله فرحبخش که مرا تشویق و ترغیب به نوشتن و سرد کردن آن کرده و مشوقم بوده‌اند قدردانی نمایم.

بنام خداوند بخشاینده مهربان

مقدمه

مجموع ابیات سررود حافظ که از پیشینیان به ما رسیده چهار هزار و پانصد و هفتاد و پنج (۴۵۷۵) بیت است که سیصد و سی و هفت (۳۳۷) آرایه بدیله در آن دیده می‌شود که بیست و نه (۲۹) بیت مثنوی، پنجاه و هفت (۵۷) بیت ساقی‌نامه، سی و چهار (۳۴) بیت ماده تاریخ، شصت و پنج (۶۵) بیت گوناگون، پنجاه و هشت (۵۸) بیت رباعی و نود و چهار (۹۴) بیت آثار کم‌ارزش می‌ماند چهار هزار و دو بیست و سی و هشت (۴۲۳۸) بیت و هفتاد و چهار (۱۷۴) بیت از آنها در ارتباط مستقیم با عشق آمده‌اند. در این بررسی تنها کلمه عشق مورد نظر بوده بدون هیچ پیوستگی و پسوندی. ابیات به ترتیب حروف الفبایی آخر هر بیت تقدیم گشته تا شما خواننده نکته‌سنج به راحتی بتوانید غزل کامل را در دیوان حافظ بیابید.

بسی گفتار

سخن دربارۀ حافظ این نابغی بی‌بدیل فرهنگ و ادب ایران زمین است. سخن بر زبان و محققان و ادیبان این مرز و بوم و حتی دیگر زبان‌ها و زبان‌های گوناگون فراوان است و با این همه منابع و مآخذ به خصوص در بابی مجازی به نظر می‌آید که سخن گفتن درباره‌ی حافظ بسیار دشوار و مستعد است... سهل از این باب که در کتاب‌ها و رساله‌ها آنقدر گفته‌اند و نوشته‌اند، چه درباره‌ی شعر خواجه و چه شخصیت و جایگاه در مرع او که در نگاه اول بنظر می‌آید همه چیز را گفته‌اند، اما ممکن است است یا حداقل مشکل می‌نماید از این روی که راستی با این همه منابع تعاریف و نوشته‌ها و بعضاً تضاد آنها با هم، انسان را گیج و سردرگم می‌کند و باز شخصیت این مرد بزرگ را هر چند در اوج سستی و سستی هنر، اما زیر هاله‌ای از ابرهای ابهام نگاه می‌دارد و اینجاست که باید گفت که حافظ همه اینها هست و هیچکدام نیست و برای

خواننده به اعتقاد من چاره‌ای نمی‌ماند الا که به این بیت خود
خواجه تمسک جوید و دل خوش دارد که ...
حافظم در مجلسی، دردی کشم در محفلی

بنگر این شوخی که چون با خلق صنعت می‌کنم

اعتقاد راقم این سطور حافظ منشور کثیرالوجهی است که هر
خواننده‌ای را فراخور فهم، سواد و مشی فلسفی که دارد خود را
مخاطب می‌داند و این به راستی همان اعجاز و هنر بی‌بدیل و
رندانه‌ی حافظ است.
معشوق چون نقاب ز روی بر نمی‌کشد

هر کس حکایتی به تصور چرا کند

پترا حافظ؟

وصف خود مید به شب پره اعمی نرسد

که در این آینه صاحب نظران حیرانند

مرا چه به حافظ که پیامی این اعجوبه‌ی همیشه ماندگار ادب
ایران زمین مطلبی میسر، گویا و نوشتن در این باب بدون
داشتن وسعت اندیشه و احاطه کامل به فنون ادب و بلاغت و
رموز شاعری و خواص لغات و کیفیت تشبیب آنها و هم چنین
اطلاع از اوضاع سیاسی و اجتماعی آن زمان تنگناهایی که
حافظ با آنها روبروست، میسر نیست. و همچنین به زبانی حوصله
و تحقیق، تتبع و صرف چندین و چند سال عمر ندرد.
اما با اینهمه اینکه من (به فراخور بضاعت خودم) به این هم
خطیر دست یازیدم.

نه به آن دلیل که اسباب جمع داشتم و می‌بایستی کاری بکنم
بلکه بدان خاطر که زیباپرستی جزء لایتجزای وجود من بوده و